

Vlaams
Parlement

vergadering **C161 – LEE20**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 19 maart 2014

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het online geoportaal - 654 (2013-2014)	3
Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de opname van sites en herdenkingsmonumenten van WO I op de UNESCO-werelderfgoedlijst - 772 (2013-2014)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over inspraak van de lokale besturen in het onroerenderfgoedbeleid - 833 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van mevrouw Karin Brouwers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de kritiek van sommige Vlaamse centrumsteden op het onroerenderfgoedbeleid - 890 (2013-2014)	15
Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de renovatie van de Bourlaschouwburg in Antwerpen - 1101 (2013-2014)	24

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het online geoportaal
- 654 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: In deze commissie hebben we het reeds verschillende malen gehad over de online databank beschermingen en geïnventariseerd onroerend erfgoed. Ooit antwoordde u op een vraag van mij, minister, dat de databank zo performant was dat u er felicitaties van het notariaat voor kreeg, waarvan akte. Sindsdien werd duidelijk dat de databank niet zo performant functioneert als werd voorgesteld.

Tijdens een recente hoorzitting gaf administrateur-generaal Vanblaere aan dat een notaris die correcte en accurate informatie wil, deze het best telefonisch of schriftelijk opvraagt bij het agentschap. Met andere woorden, we zijn er nog niet. Er loopt een nieuw traject om over drie jaar een nieuwe databank online te plaatsen. De vraag is of dat gaat lukken. Er zullen wel heel wat mensen worden ingezet om dit tot een goed einde te brengen.

Ondertussen staat op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed het online geoportaal. Opnieuw wordt gewag gemaakt van een performant systeem. Meer zelfs, de website zegt: “Eén ding staat vast: het portaal biedt steeds de meest actuele informatie aan.”

Dat is een goede zaak, het moet zo actueel mogelijk zijn. Er moet actuele informatie zijn, maar er moet ook correcte en volledige informatie zijn. Daar heb ik nog vragen bij. In 2001 kreeg ik als antwoord op mijn vragen dat er meer dan duizend beschermingsbesluiten nog niet online waren geplaatst. We zijn nu 2014: mogelijk is dit intussen gewijzigd.

Meer recent gaf u aan dat het geografisch referentiebestand nog niet gebiedsdekkend aanwezig is. De vraag leeft hoe een en ander zal worden opgelost voor de bescherming van objecten zonder volledig adres – waarvan alleen de straat en geen nummer bekend is – of waarvan slechts een deel van het kadastraal perceel beschermd is, of het kadastraal perceel ondertussen verdeeld of herbenoemd is. Ook daar is nog wat onduidelijkheid over.

Hoe komt het dat in november het agentschap Onroerend Erfgoed aangeeft dat het nog drie jaar zal duren, vooraleer er een nieuwe, performante en foutloze databank beschermd erfgoed aanwezig is, terwijl nu een online geoportaal wordt gelanceerd dat vermeldt dat de meest actuele informatie aanwezig is? Is dat inderdaad volledig?

Zijn ondertussen alle ontbrekende beschermingsbesluiten gekoppeld aan dit portaal? Waarom is het desgevallend nog nodig om een nieuwe databank te realiseren?

Op welke manier zijn beschermde objecten die gelegen zijn op een deel van het perceel en niet op het volledige perceel, aangeduid in het geoportaal? Op welke manier zijn beschermde en geïnventariseerde objecten die niet gelinkt zijn aan een kadastraal perceel, opgenomen in het geoportaal?

Is het grootschalig referentiebestand ondertussen gebiedsdekkend? Of gebeurt dat binnenkort?

In de nieuw actueel vastgestelde inventaris zijn verschillende honderden objecten geschrapt omdat ze gesloopt of zwaar verbouwd zijn. Tijdens de voorstelling van de databank werd aangegeven dat het agentschap deze gegevens niet automatisch krijgt. Gebeurt dat in samenwerking met de gemeentebesturen? Op welke manier werden deze gegevens verzameld en gecontroleerd?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Zoals u zei, mijnheer Van Mechelen, op 16 oktober 2013 gaf mevrouw Vanblaere, administrateur-generaal van het agentschap een uitgebreide toelichting over het project Beschermingsdatabank, met als finaal doel een performante en volledige databank ter beschikking te hebben. Dat was een zeer technische uiteenzetting. U was er niet bij. Ik zal haar betoog in grote lijnen weergeven, iets minder technisch.

De huidige databank beantwoordt niet aan de doelstellingen van het agentschap. De inventaris is veel beter gestructureerd dan de databank. De huidige databank is op technisch vlak niet goed gestructureerd en bevat fouten, namelijk 2,7 procent. Ze bevat onvoldoende informatie om een duidelijk inzicht te geven in wat beschermd is en wat niet. Zoals aan de commissie is toegelicht, bestaat het project uit de bouw van een nieuwe databank die beter gestructureerd is en meer informatie kan bevatten. Er moet dus geprogrammeerd worden en de data moeten in de nieuwe databank worden ingevoerd. Dat kost tijd.

Tijdens het project worden ook alle fouten uit de databank gehaald. De huidige databank is een migratie van bestaande systemen. Ze is in feite gegroeid over de voorbije tachtig jaar beschermingen. Alle informatie wordt daarom gecontroleerd. Zo werkt het agentschap aan een foutloze en performante databank van het beschermd erfgoed. Zoals ook reeds toegelicht bij verschillende schriftelijke vragen en vraag om uitleg nr. 521 screent het project alle beschermingen, controleert het alle besluiten, alle intekeningen in het geografisch informatiesysteem (GIS) en controleert het ook de feitelijke informatie.

Het is de eerste keer in tachtig jaar beschermingen dat deze controle zo uitvoerig en volgehouden gebeurt. Dat neemt tijd in beslag. Het gaat namelijk over ongeveer 13.700 objecten. Op het einde van het project zullen we beschikken over een foutloos overzicht van alle beschermingen in Vlaanderen. In het project is uiteraard ook de verankering van de toekomstige beschermingen inbegrepen.

Het up-to-date houden van deze informatie zal procesmatig verankerd worden in de werking van het agentschap, zodat er niet na één of twee jaar moet worden gezegd: quid nieuwe informatie? Het wordt een onderdeel van het proces binnen het agentschap. Het geoportaal, dat u terugvindt via de link geo.onroenderfgoed.be, bevat inderdaad alle actuele informatie. Dat betekent dat op het geoportaal alle informatie ter beschikking wordt gesteld, zoals die op dit moment bij het agentschap is gekend. Fouten of onnauwkeurigheden die tijdens het project Beschermingsdatabank aan het licht komen, worden in de loop van het project onmiddellijk rechtgezet in het geoportaal en in de mate van het mogelijke ook in de huidige beschermingsdatabank.

Het geoportaal bevat voor elke polygoon een automatische link naar een fiche in de huidige beschermingsdatabank. 2,7 procent daarvan werkt echter niet. In de loop van het project worden al die niet-werkende links opgespoord en aangepast. Een nieuwe databank is nodig om een systeem te hebben dat goed gestructureerd is, dat compatibel is met andere systemen van het agentschap en dat voldoende performant is. Het driejarige project is nodig om alle beschermingen te screenen, onnauwkeurigheden weg te werken en om extra informatie over de items toe te voegen aan alle 13.700 items.

De perceelsgrenzen zijn niet altijd relevant voor een bescherming. Perceelsgrenzen kunnen in de loop van de tijd aangepast worden, door herverkavelingen, verkopen enzovoort. Beschermingen hebben een eigen afbakening, vaak op basis van een historisch perceel of een ander historisch gegeven. Een bescherming heeft dus een eigen geografisch object. Wanneer de afbakening van de bescherming samenvalt met een perceelsgrens of een gebouw, wordt die overgenomen van het Grootchalig Referentiebestand (GRB). In het verleden werd, waar het Grootchalig Referentiebestand nog niet beschikbaar was, gebruikgemaakt van de meest recente kadastrale kaart. Op die wijze zorgt het agentschap ervoor dat de afbakening topologisch correct is ten opzichte van de kadastrale situatie ten tijde van de bescherming.

Soms wordt echter ook een object beschermd dat niet op een perceel gelegen is of dat bestaat uit een deel van een perceel of uit meerdere percelen. In dat geval worden andere onderlagen gebruikt voor de afbakening van de bescherming, zoals een luchtfoto. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren met een bunker die nergens vermeld staat op het kadaster. De punten ervan worden dan georeferentieerd op basis van een luchtfoto.

Ik ben geen specialist, maar zoals ik het begrijp, staat de georeferentie boven op andere lagen, maar staat ze tegelijk los van die andere lagen, zodat, als een perceelsgrens wijzigt of percelen samengevoegd worden en dergelijke meer, de georeferentie en de polygoon valabel bruikbaar blijven. Dat systeem moet afdoende accurate informatie geven. Het is een autonome georeferentie, niet afhankelijk van de link met de huidige en veranderende kadastrale situatie. Het expliciet bijhouden van de link met de veranderende kadastrale situatie zou bovendien een enorme werklast met zich meebrengen. De link kan correcter gelegd worden door de autonome afbakening van het erfgoedobject geografisch te matchen met de meest recente kadastrale gegevens.

De beschermde objecten die gelegen zijn op een deel van een perceel, worden in het geoportaal dus op identieke wijze behandeld als die die een volledig perceel beslaan, namelijk door het tonen van de eigen geografische afbakening van het beschermde object. Beschermde objecten die niet zijn gelinkt aan een kadastraal perceel, zijn op dezelfde manier in het geoportaal opgenomen als beschermde objecten die wel overeenkomen met een kadastraal perceel, namelijk met een eigen geografische afbakening.

Het Grootchalig Referentiebestand is gebiedsdekkend sinds 9 november 2013. Voorheen werd, waar het GRB niet beschikbaar was, gebruikgemaakt van kadastrale kaarten, afkomstig van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie (AAPD). Als de afbakening niet samenvalt met een perceelsgrens of een gebouw, werd gebruikgemaakt van georeferentieerde luchtfoto's.

De stads- en gemeentebesturen zijn betrokken partij bij de uitvoering van de wettelijke bepalingen, gekoppeld aan de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed. Daarom vraagt het agentschap de stads- en gemeentebesturen jaarlijks per brief om hun medewerking aan het actueel houden van de gegevens. Indien zij vaststellen dat de administratieve gegevens uit de inventaris niet correct of onvolledig zijn, kunnen zij dat melden aan het agentschap via het e-mailadres inventaris@onroerenderfgoed.be. Daarnaast signaleren ook particulieren aan het agentschap sloop en verbouwingen aan inventarisitems. Al die informatie wordt door het agentschap gecontroleerd en waar nodig aangepast in de databank.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Minister, ik dank u voor het antwoord. U zult wel gemerkt hebben dat mijn vraag deels ingegeven is vanuit het notariaat. Er zijn op het terrein immers nogal wat bezorgdheden over.

Ik vat samen. In wat vandaag beschikbaar is, zitten een kleine 3 procent fouten. Daaruit volgt de terechte oproep om het schriftelijk aan te vragen. U hebt nu een heel beknopte samenvatting gegeven van de stand van zaken, maar misschien zou het interessant zijn om een kleine informatiebrochure te maken voor het notariaat en de gemeentebesturen. Je kunt de cijfers ook omdraaien en zeggen dat 97 procent wel in orde is. Op zich is dat gigantisch. Het zou misschien een goede zaak kunnen zijn wanneer de informatie beschikbaar wordt gesteld voor de professionele groepen die ermee moeten werken. Daarbij moet het traject en de nieuwe databank worden aangegeven. De tijd tikt immers; er rest nog iets meer dan 2,5 jaar. U zegt dat het geoportaal volledig gebiedsdekkend is. Dat is een zeer goede zaak. Het zou dus goed zijn om de informatie iets breder te verspreiden, in een eenvoudige brochure, zodat iedereen exact weet wat men eraan heeft en wat men er niet aan heeft. Samenvattend onthoud ik dat 97 procent juist is, en 3 procent voor verbetering vatbaar is.

Minister Geert Bourgeois: Uw suggestie is zeer goed. Ik overlegde even met de administrateur-generaal. Ik denk dat we het best de informatie op de website van het agentschap plaatsen en aan de Nationale Kamer van Notarissen bezorgen. Die laatste kan dan voor de verspreiding zorgen, wellicht het best op elektronische wijze, via de elektronische nieuwsbrief. Misschien kan ook voor een verspreiding bij de gemeentebesturen worden gezorgd. Ik dank u voor de suggestie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de opname van sites en herdenkingsmonumenten van WO I op de UNESCO-werelderfgoedlijst - 772 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, minister, collega's, enkele weken geleden zei de minister-president tijdens de herdenkingsplechtigheid in Londen dat de erkenning van de slagvelden van WO I midden 2016 een feit zou zijn. Ondertussen nuanceerde u deze uitspraak en drukte u de hoop uit dat een grensoverschrijdend dossier in de loop van 2015 zou worden ingediend, wat hopelijk in 2017 zou resulteren in een plaatsing op de UNESCO-werelderfgoedlijst zelf. Hoewel de afgelopen jaren een consensus ontstond over het feit dat de frontzones van WO I op de lijst moeten worden geplaatst, als een relict van de gruwelijke feiten van 100 jaar geleden, verklaarde u ondertussen dat alleen een aantal representatieve sites en monumenten zullen worden voorgedragen.

Recent besliste de Franse overheid om werk te maken van een lijst van relictten en objecten die op de indicatieve lijst zouden kunnen worden geplaatst. Zoals kon worden verwacht, lijken ook een aantal sites in de omgeving van Verdun met zekerheid op deze lijst te zullen worden opgenomen. Het zou gaan om vrij grote gebieden. Zo wordt in elk geval afgeweken van het dossier dat ons land in 2002 op de indicatieve lijst plaatste, onder de titel 'Lieux de mémoire et monuments de la Grande Guerre: le Westhoek et Régions voisines'. Hier wordt Vimy genoemd als uiterste locatie van de aaneensluitende loopgraven vanaf Nieuwpoort-Diksmuide en Ieper.

Sinds 2002 zijn ook onze inzichten over de relictten van WO I grondig gewijzigd. Ondertussen zijn er gelukkig heel wat plaatsen en monumenten bij gekomen. Wellicht is het feit dat de Franse overheid werk gaat maken van een indicatieve lijst met aanduiding van sites en relictten, dan ook een uitstekende gelegenheid om de Vlaamse lijst te gaan updaten en te herbekijken.

Overigens is dat ook noodzakelijk. Zo wordt inzake de militaire begraafplaatsen alleen verwezen naar de begraafplaatsen die reeds in 2002 werden beschermd. De afgelopen twaalf jaar is er een heel traject afgelegd, ook door u. De vele tientallen Britse begraafplaatsen, waaronder zeer bekende als Lyssenthoek in Poperinge, worden niet in overweging genomen. Hetzelfde geldt voor de Franse sanctuaire op de Kemmelberg, of voor alle Belgische militaire begraafplaatsen, waarvan geen spoor is terug te vinden in het initiële dossier. Ook verschillende plaatsen waar het slagveld of een deel van de loopgraven nog is bewaard, komen in het desbetreffende dossier niet aan bod. Van de Dodengang in Diksmuide is er geen spoor. Hill 60, Hill 62, Bayernwald, de John McRae-kazematten: ze komen niet aan bod.

Hetzelfde geldt voor het vraagstuk van de wederopbouw na de oorlog. Verschillende visies werden hierbij tegenover elkaar afgewogen: het slagveld en de ruïnes voor altijd zo bewaren, als ultiem symbool van nooit meer oorlog – zoals bijvoorbeeld in Frankrijk met een aantal dorpen rond Verdun gebeurde; de wederopbouw naar het oorspronkelijk model, waarvoor op

de meeste plaatsen uiteindelijk werd gekozen: kijk bijvoorbeeld naar de Lakenhalle van Ieper die ook niet op de lijst staat; of gebruikmaken van de tabula rasa om een nieuwe, modernistische stad te bouwen, zoals bijvoorbeeld in Zonnebeke gebeurde met de kerk, de pastorie en enkele huizen van niemand minder dan Huib Hoste.

Dat brengt ons meteen bij een ander belangrijk aandachtspunt. Uiteraard was de Westhoek het epicentrum van WO I, en deed zich daar de meeste gruwel voor. Dat betekent echter niet dat er nergens anders plaatsen zijn die ook representatief kunnen zijn voor WO I. Meer zelfs, in feite kan de stellingenoorlog niet worden begrepen zonder deze plaatsen. In het begin van de 20e eeuw was men er bijvoorbeeld van overtuigd dat een uitgekiend systeem van fortengordels rond Antwerpen, Luik en Namen. Op zijn minst zouden een aantal representatieve voorbeelden zoals het fort van Liezele op de lijst moeten worden gezet.

Ik denk daarbij ook aan het slagveld van Halen, waar de laatste echte cavalerie­slag in de geschiedenis is geleverd, en die een keerpunt betekent in de militaire geschiedenis. Sindsdien zijn er geen rechtstreekse gevechten van mannen op paarden meer gevoerd, maar is men geëvolueerd naar tanks en ander geschut, naar de precisiebombardementen zoals we die vandaag kennen.

Ik verwijs ook naar mijn andere favoriete dossier, de recent ontdekte en op dit ogenblik naar ontsluiting ontwikkelde Antwerpen-Turnhoutstelling, de fameuze verdedigingslinie die de Duitsers in 1917 realiseerden uit vrees voor een aanval vanuit het neutrale Nederland. Vandaag gaat het bij mijn weten om het best bewaarde loopgraven- en bunkercomplex in Europa. Ik hoop dat we dit in de toekomst verder kunnen openstellen en propageren.

Dan zijn er nog de martelaar­steden Aarschot, Leuven, Dendermonde enzovoort. Ook daarvan is er geen spoor.

Minister, is de Vlaamse Regering bereid om de indicatieve lijst te herbekijken en – vooral – uit te breiden? Is de Vlaamse Regering bereid om, zoals aangekondigd in het herdenkingstraject, niet alleen sites in West-Vlaanderen, maar ook representatieve sites uit andere provincies, zoals die in Halen en in Puurs, of zoals de Antwerpen-Turnhoutstelling, op de indicatieve lijst te plaatsen? Welke maatregelen zullen worden genomen om ervoor te zorgen dat de plaatsing op de UNESCO-werelderfgoedlijst zeker voor 2018 kan gebeuren? Met andere woorden, zijn we er nu zeker van dat het dossier uiterlijk in de loop van volgend jaar kan worden ingediend?

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Voorzitter, minister, geachte leden, ik wil eerst en vooral de heer Van Mechelen bedanken voor zijn vragen. Vorige week donderdag is er een informatievergadering geweest in Diksmuide over deze problematiek. De minister was daarvan de trekker. Hij was daar ook aanwezig. Alle informatie die toen werd gegeven, is dus ook online beschikbaar, op de website van Onroerend Erfgoed. Ik denk dat die ondertussen al door heel wat mensen uit de Westhoek en anderen is geraadpleegd, om er eventueel op te reageren.

Minister, mijn partij vindt het heel goed en lovenswaardig dat wordt afgestapt van een totale bescherming, dat men heel specifiek een aantal sites gaat beschermen en indienen als UNESCO-werelderfgoed. Op dat vlak zit ik op een andere golflengte dan de heer Van Mechelen. Zo ongeveer is men ook bezig in Wallonië en Frankrijk. Uit de slides die u vorige week hebt getoond, blijkt heel duidelijk dat Vlaanderen gaat voor achttien sites, dat Wallonië gaat voor zeven sites en Frankrijk voor een tachtigtal sites. Dat betekent dat er een convergentie is tussen het Vlaamse, het Waalse en het Franse dossier.

Wat ook heel belangrijk is, is dat u in een voorvergadering vorige donderdag de toezegging hebt gedaan aan de landbouwsector dat u resoluut wilt gaan voor de opmaak van een convenant tussen de landbouwsector en uw administratie, om in dezen een aantal concrete

afspraken vast te leggen en er zo voor te zorgen dat mensen die leven op het platteland in de Westhoek, er nog kunnen werken en leven. Er zouden nog bedrijfsuitbreidingen mogelijk zijn. De voorgaande maanden bestond daar toch heel wat discussie over.

Minister, u zou van plan zijn om in september 2015 een predossier in te dienen, en tegen 31 januari 2016 een definitief dossier. In het najaar van 2016 zou er nazicht zijn door het wetenschappelijk adviesorgaan van de UNESCO. In het voorjaar van 2017 zou dan het Werelderfgoedcomité een specifiek advies uitbrengen, en in de zomer van 2017 zou er een beslissing worden genomen door het Werelderfgoedcomité.

Minister, met de stand van zaken meen ik dat we op de goede weg zijn om de mensen die daar vandaag wonen en werken, te kunnen verzoenen met de belangrijke herdenkingen van die wereldoorlog en het specifiek inzetten op de bescherming van een aantal sites. Ik denk dat er met betrekking tot dit dossier in de huidige toestand in de Westhoek een groot maatschappelijk draagvlak bestaat, mits een aantal randbemerkingen over de opmaak van het convenant, en als de gemaakte afspraken inderdaad worden gehonoreerd en gehonoreerd blijven. Dat draagvlak is er bij de inwoners van de Westhoek, maar ook bij de diverse politieke partijen.

Minister, ik meen dat CD&V in dezen akkoord gaat, dat uw eigen partij akkoord gaat, dat sp.a in dezen ook akkoord gaat en dat Open Vld in de Westhoek ook akkoord gaat. Ik verwijs naar een uitgave van de Ieperse Open Vld. Ik citeer: “Daarnaast kondigden minister-president Peeters (...) en minister Bourgeois (...) triomfantelijk aan dat zij de frontstreek willen laten erkennen als werelderfgoed door UNESCO.” De fractieleidster van Open Vld in de gemeenteraad van Ieper stelde letterlijk: “Zij willen letterlijk een stolp zetten over onze streek, een ramp voor iedereen die er wil wonen en werken.”

Mijnheer Van Mechelen, ik denk dat met deze beslissing van de minister, en ook van de minister-president, dit probleem is opgelost, en dat er zeker nog ruimte is om te wonen en te werken. Indien u interesse hebt, wil ik u gerust een kopie bezorgen van het bewuste artikel van uw partijgenoten van Ieper.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, geachte leden, dit is inderdaad een interessante discussie. Een tijdje geleden hebben we daar ook nog over gediscussieerd in de commissie, naar aanleiding van de vraag van de heer Verfaillie over de aard van de erkenning die we voor ogen hadden. Voor alle duidelijkheid, de UNESCO-erkenning is immers geen bijkomende bescherming. Het is een erkenning. Het is een label. De achttien geselecteerde objecten die we voordragen, zijn allemaal beschermd. Daarover wil ik geen twijfel laten bestaan.

We hebben toen een discussie gevoerd over het draagvlak en de weerslag op de streek, ik kom daar nog op terug.

Mijnheer Van Mechelen, dit is een interessante vraag. U was verontschuldigd voor de voorstelling, maar u hebt de informatie nadien ontvangen. Ze staat online voor iedereen. U kunt terecht op de website van het agentschap.

Het WO I-dossier is al sinds 2002 opgenomen op de Belgische indicatieve lijst van het werelderfgoed. De universele waarden van het erfgoed van de Grote Oorlog zijn echter niet exclusief voor Vlaanderen. Het WO I-UNESCO-dossier heeft een uitgesproken internationale dimensie. Dit dossier is dan ook, op initiatief van Vlaanderen, de laatste jaren geëvolueerd tot een volwaardig transnationaal Frans-Belgisch dossier. Binnen België is het een Vlaams-Waals dossier.

Het WO I-dossier stond tot voor kort nog niet op de Franse indicatieve lijst. De Frans-Belgische werkgroep die het transnationale UNESCO Werelderfgoed dossier voorbereidt, heeft dan ook absolute prioriteit gegeven aan het uitwerken van gemeenschappelijke teksten

om het dossier zo spoedig mogelijk op de Franse indicatieve lijst te laten opnemen. Ik heb het dossier bij mijn internationale contacten telkens weer aangekaart, in de mate van het mogelijke. Ik heb de Franse minister van Veteranenzaken Arif gesproken die toen bevoegd was voor deze aangelegenheid. Onze vertegenwoordiger in Parijs heeft diverse contacten gelegd. Ons agentschap heeft dat ook gedaan. We hebben contacten gehad met de toenmalige vertegenwoordiger van president Sarkozy. We hebben besprekingen gevoerd met de ambassade. Recent had ik nog briefwisseling met goed gevolg met onder andere de Franse minister van Cultuur.

Dit dossier werd eind 2013 ingediend bij het Franse ministerie van Cultuur. Het Comité français des biens du patrimoine mondial – een team van externe experts – heeft begin januari een positief advies uitgebracht. Op 9 januari 2014 heeft de Franse minister van Cultuur Filipetti haar akkoord gegeven om het WO I-dossier bij te schrijven op de Franse indicatieve lijst. Ze heeft me dat per brief bevestigd. De formele wijziging van de Franse indicatieve lijst, en dus van de opname van het WO I-dossier is gepland in april, mei 2014.

Dit is lang niet evident geweest in Frankrijk. Er waren voorstellen voor een gecombineerde voordracht: WO I en WO II samen. Dat was volgens ons geen goed idee. Heel recent kwam het tot een kentering in Frankrijk: in een redevoering uitte president Hollande de expliciete wil om de voordracht voor de UNESCO te doen. De klik is dus gemaakt.

Ik heb vorige week een schrijven mogen ontvangen van minister Filipetti. Ze bevestigt nogmaals dat Frankrijk heeft beslist het dossier op de indicatieve lijst te plaatsen. Ze deelt mij mee dat ze haar administratie contact heeft laten opnemen met mijn administratie zodat de volgende stappen in het dossier in goede samenwerking kunnen worden gezet.

Het dossier uit 2002 moet worden gefinetuned. Het moet niet radicaal worden bijgesteld. Toen het dossier in 2002 op de Belgische indicatieve lijst werd geplaatst, was het sowieso de bedoeling om de grote herdenkingsmonumenten als Werelderfgoed voor te dragen. Er is enkel een beschrijving en geen expliciete selectie opgenomen. Maar toch zijn het vooral de militaire begraafplaatsen die nominatim worden vernoemd in de beschrijving van 2002.

Terwijl het dossier uit 2002 nog enkel een beschrijving van het erfgoed bevatte, worden nu twee belangrijke zaken toegevoegd: de motivering van de universele waarden en een concrete selectie van voor te dragen sites. Ik kom nog terug op die motivering.

Het herdenkingsproject Groote Oorlog van de Vlaamse Regering is niet beperkt tot de Westhoek. Ik ga niet in detail treden, we hebben hier een zesmaandelijks rapportering. Daaruit blijkt dat de bescherming van oorlogsrelicten voorwerp uitmaakt van campagnes over heel Vlaanderen. In de vijf provincies zijn er beschermingspakketten ‘artistieke herdenkingstekens’ afgewerkt. Hetzelfde geldt voor de onderhouds- en restauratiepremies. Die hebben ook betrekking op het hele Vlaamse grondgebied. Wat betreft de subsidies voor infrastructuur met toerisme, ook die hebben betrekking op heel Vlaanderen. Ook de subsidies voor evenementen slaan op heel Vlaanderen. Vanavond opent de tentoonstelling Ravage in Leuven. ‘Oorlog en trauma’ loopt al een tijd. In Antwerpen werkt men aan de ponton. We gaan Vlaanderenbreed. We gaan de hele geschiedenis in beeld brengen. Niet alleen de stellingenoorlog, maar ook de bewegingsoorlog met de steden die gebrandschat werden, die letterlijk gebrand hebben en voorwerp van vernieling zijn geweest: Leuven, Aarschot, Diest en Dendermonde.

Voor wat betreft de eventuele UNESCO-erkenning is ervoor gekozen om enkel sites uit de Westhoek voor te dragen als Werelderfgoed. Ik heb dit op 13 maart in Diksmuide uitvoerig toegelicht. Het WO I-Werelderfgoednominatiedossier is niet gebaseerd op de historische slagvelden en het daarmee verband houdende militair erfgoed zoals forten, bunkers en loopgraven.

Ten eerste wil ik erop wijzen dat het Werelderfgoedcomité – vooral de grotere UNESCO-landen zoals de VS, Rusland en China – om politieke redenen heel terughoudend, zo niet

negatief, staan tegenover de erkenning van slagvelden als werelderfgoed. Ze vrezen voor de precedentswaarde en refereren hiervoor aan andere conflicten zoals Wounded Knee en Vietnam. Ik heb dat al in de commissie van 6 oktober 2010 sterk benadrukt. Ik vertel u dus niets nieuws.

Maar dat zou inderdaad niet ons enige of grootste argument mogen zijn. Neen, het grootste argument zit in de inhoudelijke motivatie van het dossier. Om in aanmerking te komen voor een erkenning als UNESCO-Werelderfgoed, dient een site te getuigen van een 'uitzonderlijke universele waarde'. Het voorgestelde erfgoed dient met andere woorden uniek te zijn in zijn soort, en dient een betekenis uit te dragen voor de hele mensheid. De selectie van sites die deel zullen uitmaken van het UNESCO-nominatiedossier dienen de geïdentificeerde universele waarde maximaal te ondersteunen en uit te dragen. Militair erfgoed op zich bevat namelijk onvoldoende universele waarde. Dat is een type erfgoed dat in alle continenten en periodes terug te vinden is.

Ik weet dat dit denkspoor lange tijd gevolgd werd. Maar de wetenschappers van mijn administratie hebben mij ervan overtuigd dat dergelijke sites onvoldoende universele waarde hebben. Wat u onmiddellijk na de contactdag in Diksmuide de wereld instuurde, mijnheer Van Mechelen, namelijk dat ik mijn administratie niet zou hebben gevolgd, klopt niet, want ik volg precies het advies van de administratie.

Dus, zoals geschetst, hebben slagvelden en oorlogserfgoed op zich onvoldoende universele waarde. Wat heeft dan wel een universele waarde? Het erfgoed dat de internationale gemeenschap op deze slagvelden heeft gecreëerd ter herinnering aan de oorlog, en meer specifiek de universele morele waarden die dit erfgoed uitdraagt. Dit is een belangrijke klemtoon, want het verschuift de nadruk van een generisch gegeven – het voeren van oorlog – naar een uniek aspect – het herdenken van de gesneuvelden en het uitdragen van vrede. De belangrijkste motivatie voor het verkrijgen van een erkenning als werelderfgoed is dus eerder van morele en filosofische aard, dan vanuit een militair-technische invalshoek. Binnen dit concept staan de militaire begraafplaatsen en de monumenten voor de vermisten centraal. Nog meer dan ander erfgoed zijn zij de sublimatie van WO I. Ze zijn de getuigen van de instelling van een nieuwe dodencultus: het is de eerste maal in de geschiedenis dat alle gesneuvelden, los van rang, stand of nationaliteit, individueel worden herdacht. De stoffelijke overschotten werden individueel begraven en de namen van vermisten werden ingeschreven op monumentale herdenkingstekens.

Twee, de militaire begraafplaatsen en monumenten zijn ook uniek door de kwaliteit van hun architecturale vormgeving en landschappelijke inplanting. Ze zijn de materiële afdruk van het voormalige front. Hun hoeveelheid en concentratie geven de intensiteit en schaal van de Eerste Wereldoorlog aan. De vele nationaliteiten tonen aan hoe globaal de oorlog was.

Ten derde, de begraafplaatsen en monumenten voor de vermisten hebben nog steeds een actueel en levendig karakter. Er worden nog altijd gesneuvelden die worden gevonden, bijgezet. Nog steeds bezoeken tienduizenden van over de hele wereld de sites, al of niet op zoek naar verwanten. De sites zijn uitgegroeid tot een plaats van reflectie. Ze vormen een ethisch appel voor mens en maatschappij.

Collega's, dit is ook gebeurd in afstemming met de andere partners. Met Wallonië, dat in zijn eerste selecties ook bijvoorbeeld een fort had opgenomen en dat nu ook opteert voor de universele waarde van die dodencultus. Hetzelfde met Frankrijk, dat overigens niet wou meegaan in de opname van andere sites dan deze die ik heb vermeld. Dit is nog los van het feit, mijnheer Verfaillie, dat je met grotere sites, zones en slagvelden in een zeer moeilijke situatie terechtkomt met betrekking tot het draagvlak. Dat was de controversie die een tijd lang aan de orde is geweest en die, naar ik mag hopen, na al onze argumentaties en toelichtingen, contactdag en nog verder overleg dat zal plaatsvinden, verdwenen is.

Mijn administratie heeft de voorselectie van militaire begraafplaatsen en monumenten voor vermisten verder verfijnd door ze weloverwogen af te wegen tegen een eigen set van criteria, zoals: de artistieke waarde, de contextwaarde, de historisch relevantie, de internationale dimensie, de immateriële component, de diversiteit en de representativiteit. Het gaat om achttien sites, die deel uitmaken van een weloverwogen preselectie. Ze dragen ieder op een unieke wijze bij tot het dossier. Ze zijn representatief voor de sites die de selectie niet haalden. Sites die alsnog zouden willen worden opgenomen, zullen dezelfde dubbele toetsing moeten doorstaan. De gesprekken hierover zullen tijdens het in de komende maanden geplande overleg gevoerd worden.

De Uitzonderlijke Universele Waarden waarop het WO I-Werelderfgoed dossier terugvalt, zijn door de concentratie van de militaire begraafplaatsen en de monumenten voor de vermisten, hun onderlinge relaties, hun landschappelijke inplanting en hun internationale dimensie het sterkst terug te vinden in die zones waar gedurende vier jaar een stellingenoorlog, een bloedige loopgravenoorlog werd uitgevochten. In de afweging van de selectie van sites in Vlaanderen, Frankrijk en Wallonië werd prioritair gekeken naar sites in deze frontzone. Voor Vlaanderen betekent dit dat sites buiten de Westhoek, en uiteraard zonder enige afbreuk te willen doen aan hun intrinsieke erfgoedwaarden of hun historische betekenis, buiten dit opzet vallen. Ik beklemtoon nog eens dat het een preselectie is, waarover met alle partners – lokaal, nationaal, internationaal – in dialoog wordt getreden. Dat een selectie zich binnen de Westhoek zal bevinden, is een keuze die is gemaakt door Vlaanderen, Wallonië en Frankrijk samen.

Op basis van de Uitzonderlijke Universele Waarden wordt momenteel in overleg met Wallonië en Frankrijk een preselectie van sites voorbereid. Die selectie wordt veelvuldig afgetoetst met een veelheid van actoren, waaronder de lokale besturen, maar ook de sectoren en middenveldorganisaties. Op basis van deze besprekingen wordt een definitieve selectie bepaald, zullen kern- en bufferzones worden afgebakend en zal een overkoepelend beheersplan en -structuur worden uitgetekend.

Mijnheer Verfaillie, het is de bedoeling een convenant af te sluiten. Dat is ook in Nederland al gebeurd met de Waddeneilanden. Er zal met betrekking tot een vijftal van die plaatsen discussie zijn over de bufferzones. De achttien gepreselecteerde sites zijn allemaal beschermd, ze hebben alle, op een vijftal na, een bufferzone die geen enkel probleem creëert, denk aan de bufferzone rond de Menenpoort en Tyne Cot en dergelijke meer. Er zijn er enkele waar de buffer nog moet worden afgebakend. Daarover moet nog overleg worden gepleegd. Dat is al gebeurd op de contactdag. Er komt dan nog sectoraal en lokaal overleg en, voor al wie dat wil, ook bilateraal overleg, om tot een convenant te komen, met daarin ook beheersdoelstellingen, bijvoorbeeld met Natuur en Bos. Het convenant zal dus betrekking hebben op alle betrokken actoren en stakeholders.

Ik heb al uitspreken herhaald dat het de bedoeling is om geen hinderpaal te creëren voor de economische en landbouwactiviteiten en om daar onderling overleg over te voeren. We hebben daar vooraf over samengezeten met de boerenorganisaties. Dat is een vruchtbaar overleg geweest, waar ook bepaalde afspraken gemaakt zijn.

Een erfgoed site dient minstens één jaar ingeschreven te zijn op de indicatieve lijst van alle betrokken landen, vooraleer een mogelijke erkenning als Werelderfgoed behandeld kan worden. Aangezien de formele wijziging van de Franse indicatieve lijst, en dus van de opname van het WO I-dossier, gepland is voor april-mei 2014, kan het dossier in januari 2015 nog niet ingediend worden.

Voor het verdere verloop wordt de volgende planning gehanteerd. Voorjaar 2014: consultatie van de betrokken lokale actoren. Voorjaar 2016: indienen dossier bij UNESCO. Najaar 2016: beoordeling door ICOMOS. Zomer 2017: uitspraak tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van het Werelderfgoedcomité. Dat comité spreekt zich over het dossier uit en

kan ook bepaalde sites eventueel niet aanduiden als werelderfgoed. Dat is in handen van de algemene vergadering.

Het mag duidelijk zijn, collega's, dat dit dossier door zijn complexiteit en omvang interfereert met tal van actoren, internationaal, Vlaams en lokaal. Elk van die actoren komt aan bod in dat tijds kader, waarbinnen we sterk inzetten op communicatie en participatie, om een draagvlak te genereren en het tijds kader te respecteren. Ik heb in Diksmuide bij de actoren benadrukt dat het mijn bedoeling is om tot een gedragen voorstel te komen. Het zou een fantastisch resultaat zijn dat er in Vlaanderen een voorstel is dat door alle betrokkenen gedragen wordt, door de lokale autoriteiten, Vlaanderen, de middenveldorganisaties en de economische actoren, zodat we dit dossier met trots kunnen indienen.

Wat de communicatie met Frankrijk betreft, kan ik aangeven dat het overleg goed verloopt.

We moeten de planning tot slot ook afwegen tegen andere lopende internationale UNESCO-dossiers. Het dossier van de Koloniën van Weldadigheid loopt nu bijvoorbeeld ook, en ook dat van het oeuvre van de architect Le Corbusier. Derhalve sluit een erkenning in 2017 nauw aan bij onze visie over het doel van die erkenning. Het zou een bekroning zijn voor alle inspanningen met betrekking tot Wereldoorlog I-erfgoed. Het is ook een garantie, collega's, dat de hele herdenkingsperiode na 2018 niet stilvalt, maar blijvend in de aandacht zal staan.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Minister, ik zou mijn repliek willen starten met een citaat: "Het noodzakelijke voorafgaande inventarisatie- en beschermingstraject is hiertoe gestart. Het project '100 jaar Grote Oorlog' zal het paradepaardje worden van de geïntegreerde beschermingsstrategie tijdens de komende jaren. Samen met mijn collega van Ruimtelijke Ordening hoop ik de frontzone als erfgoedlandschap te behouden en te beheren door middel van een gebiedsdekkend ruimtelijk uitvoeringsplan. Slagvelden en hun omgeving worden als één geheel beschouwd met zowel landschappen (vb. schootsvelden), monumenten (vb. bunkers) als archeologische resten (vb. loopgraven en 'diep dug-outs')." Deze passage komt uit uw beleidsnota, minister, waarin u uw beleidsintenties voor de periode 2009-2014 weergeeft.

Het is hier in de commissie dat het debat gevoerd moet worden, met alle respect voor studiedagen. Ik heb dat debat ook altijd in deze commissie gevoerd.

Minister Geert Bourgeois: We hebben dat debat enige tijd geleden wel al gevoerd, mijnheer Van Mechelen, hier in de commissie. Toen heb ik gezegd dat ik voor de beleidsnota ben voortgegaan op uw plannen en op de insteek van de administratie, maar dat ik in 2010 het roer heb omgegooid. Ik heb dat nu al herhaalde keren duidelijk gemaakt.

Ik heb er geen probleem mee dat u dit citeert. Dat was inderdaad de beleidsnota van 2009, maar in 2010 heb ik het roer omgegooid en zijn we niet langer voor slagvelden en de frontzone gegaan. We hebben die discussie enige tijd geleden al gevoerd.

De heer Dirk Van Mechelen: Ik neem er akte van dat u het roer hebt omgegooid. U hebt op een bepaald moment beslist om de ankerplaatsen niet te doen, en met een stedenbouwkundige verordening te werken. U bent dan nog eens van koers veranderd.

Ik sta in dit debat niet alleen. Ik verwijs naar de reactie van Piet Chielens deze week in Het Nieuwsblad. De heer Chielens is niet de minste: hij is de coördinator van het In Flanders Fields Museum. Ik citeer uit Het Nieuwsblad: "Piet Chielens had liever gezien dat er hele zones aangeduid werden in plaats van concrete locaties. 'De Westhoek moet toch een plek geven aan dat oorlogsverleden. In die zin is die erkenning als Werelderfgoed symbolisch: de wereld bevestigt daarmee dat onze streek belangrijk erfgoed is. Trouwens, als ik met individuele landbouwers spreek, dan staan zij daar ook voor open. Het gaat over medegebruik, elkaar begrijpen. Dat medegebruik zal van de Westhoek geen Bokrijk maken', zegt Piet Chielens." U praat over een breed maatschappelijk draagvlak, minister. Er is dus duidelijk nog werk aan de winkel.

Voor mijn verklaring met betrekking tot de mensen die u adviseren, heb ik mij gebaseerd op het meest recente nummer van Monumenten & Landschappen, het tijdschrift van uw eigen administratie. Daarin wordt een warm pleidooi gehouden voor het behoud van de oorlogslandschappen in de concrete relictten die verwijzen naar bijvoorbeeld de mijnenoorlog. De auteur van het artikel spreekt de hoop uit dat de sites via het instrument ankerplaatsen en erfgoedlandschappen op de UNESCO-lijst zullen komen. Dat staat te lezen in het tijdschrift Monumenten & Landschappen, dat voor mij toch representatief is voor het denken binnen uw administratie. En dat pleit dus ook voor die integrale aanpak.

Ik kom nog eens terug op dat maatschappelijke draagvlak. Ik lees ook dat iemand als Peter Bossu, voormalig schepen van Diksmuide en op dit moment de coördinator van de werkgroep SOS Kustpolders, zegt: “Wat er nu voorligt, is onvoldoende. Van de Dodengang, van de zone naar Oud Stuivekenskerke toe, van de oude frontzate Diksmuide-Nieuwpoort, van heel dat gebied waar duizenden jongens vielen en waar een pak herinneringen in het landschap liggen, is geen sprake. Voor mij is het duidelijk: de volgende Vlaamse Regering zal dit huiswerk moeten overdoen.” Dat zijn geen woorden van mij, minister, maar van iemand op het terrein, in Diksmuide.

Wat de bescherming in Frankrijk betreft, sprak u over een indicatieve lijst van tachtig. Ik heb die nergens kunnen vinden. Ik wil dan ook vragen of wij die vanuit de administratie overgemaakt kunnen krijgen. Ik zie bijvoorbeeld dat het Canadese monument van Vimy daar deel van uitmaakt. Dat is een memoriaal van 100 hectare, waar onder andere kilometers loopgraven en versterkingen bewaard zijn gebleven. Het gaat hier niet over het monument dat beschermd wordt, maar over een hele site van 100 hectare.

Minister, we kunnen erover blijven debatteren. Ik vind het een beetje een gemiste kans, vandaar ook mijn kritische reactie. Ik stel vast dat ik niet alleen sta met mijn reactie. Het is een preselectie, dus er kan nog heel wat wijzigen. Laat ons daar dan ook maar werk van maken de volgende maanden en jaren.

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Mijnheer Van Mechelen, ik stel alleen maar vast dat er met de huidige plannen, die door minister Bourgeois en minister-president Peeters samen uitgewerkt zijn, in de Westhoek een breed maatschappelijk draagvlak aan het groeien is. Het klopt dat er kritische geluiden zijn, maar als men naar een volledige bescherming zou gaan, zouden er nog meer kritische geluiden zijn.

Uw visie over studiedagen ontgoochelt mij een beetje, want die studiedag had net de bedoeling om vanuit de Vlaamse overheid te luisteren naar de diverse actoren die actief zijn op het terrein. De studiedag heeft aangetoond dat de maatschappelijke actoren voor een groot stuk willen meestappen in wat vandaag op tafel ligt.

Ik verwijs nogmaals naar de mededeling van uw collega's van Open Vld in Ieper. Men moet er binnen Open Vld dringend eens voor zorgen dat de neuzen in dezelfde richting staan, want u vertelt hier een heel ander verhaal dan de fractieleidster van Open Vld in Ieper.

Het uiteindelijke doel, minister, is om tot een breed maatschappelijk draagvlak te komen en ervoor te zorgen dat er nog kan geleefd en gewerkt worden en dat de Westhoek geen Bokrijk wordt.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Ik heb de ervaringen van een UNESCO-bescherming aan den lijve ondervonden in de stad Brugge. Dat biedt een enorme toeristische meerwaarde. Het betekent dat je tot een van de mooiste landschappen of unieke gehelen ter wereld behoort en daarvoor een erkenning krijgt.

Het is echter niet zo eenvoudig, minister, om met UNESCO te onderhandelen. Dat weet u beter dan ik. Het is niet zo gemakkelijk om de gevolgen van zo'n erkenning in te schatten. Ik

kan zeer goed begrijpen wat mijn collega in Ieper zegt. West-Vlaanderen is een enorme landbouwprovincie, en het is een goede zaak dat er een evenwicht wordt gevonden tussen economische activiteit en bescherming van mooie landschappen.

U hebt nu een selectie van achttien sites gemaakt. Ik moet eerlijk zeggen dat ik het dossier niet zo van dichtbij heb gevolgd, maar mijn bekommernis is dat er geen hypotheek wordt gelegd op de hele regio en op de landbouw. Daarom is mijn vraag in dat verband of UNESCO ook bufferzones vraagt. Ik zou bijvoorbeeld niet willen dat een site wordt erkend, en dat een landbouwer een kilometer verderop een uitbreiding wil doen. *(Opmerkingen van de heer Jan Verfaillie)*

Ik mag toch mijn bezorgdheid uitdrukken? Het bufferzoneverhaal is hier nog niet aan de orde geweest. Stel dat een landbouwer in een bufferzone een grote zwijnenstal wil bouwen. Die bezorgdheid moet toch ook meegenomen worden? Dat is wat nu vooral leeft op het veld. Mensen zijn wel voor de erkenning van die sites, maar willen niet dat er een stolp over het geheel komt en dat de landbouwers niet meer kunnen ageren of uitbreiden, of dat de hele site op de lijst van bedreigd werelderfgoed terechtkomt, omdat een landbouwer een grote uitbreiding wil doen. Als landbouwers grote uitbreidingen doen, is dat inderdaad soms een visuele verstoring van het landschap. Hebt u rekening gehouden met en geanticipeerd op die bufferzones, minister?

Ik wijs er nog eens op dat er bijvoorbeeld in de rand rond Brugge geen windmolens geplaatst mochten worden, net vanwege de visuele impact van die windmolens op de binnenstad. Ik wil die bezorgdheid aan u meegeven, vanuit de praktijk.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Minister, ik begrijp dat u het op die achttien relictten gaat houden. Ik ben benieuwd wat u binnenkort zult zeggen als de Amerikaanse president Obama de Amerikaanse begraafplaats van Waregem komt bezoeken. Daar liggen de Amerikaanse soldaten die betrokken waren bij het bevrijdingsoffensief. Ik heb begrepen dat dat niet opgenomen is op de lijst van achttien relictten die worden voorgedragen als UNESCO-werelderfgoed.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Ik stel vast dat Open Vld twee standpunten heeft. De heer Van Mechelen pleit voor de opname van zones, terwijl mevrouw Van Volcem zelfs waarschuwt voor kleine bufferzones rond de sites. Het is dus moeilijk om te reageren op de kritiek van de oppositie.

Mevrouw Van Volcem, alles wat u vraagt, heb ik in mijn eerste uiteenzetting gezegd. Ik heb gezegd dat er bufferzones moeten zijn, en die zijn er, voor bijna elke site. Daarover wordt overlegd, zelfs met de individuele landbouwer. Het is de bedoeling dat we daarover convenanten afsluiten.

Mijnheer Van Mechelen, ik heb inderdaad kennisgenomen van enkele kritische geluiden. Het zou ook verbazen mochten die er niet zijn geweest. Er gaan enkele stemmen op om in de richting van hele zones te gaan. Wij volgen een ander spoor. U verwijst ook naar een wetenschappelijk artikel van een medewerker van het agentschap. Dat is nog niet hetzelfde als het standpunt van het agentschap. Zelf hebben wij gekozen voor het criterium van een invulling van de unieke universele waarde van de individuele dodencultus. Alle sites zijn er voorbeelden van. Het zijn ook mooie monumenten in het landschap. Ik beweer niet dat die lijst niet meer zal worden gewijzigd. Er wordt nog overlegd. Alle suggesties worden bekeken. In elk geval willen wij de unieke universele waarde van de individuele dodencultus naar voren schuiven, en dat is iets wat met slagvelden en frontzones niet gebeurt.

Bovendien was daarover met de partners geen consensus bereikt. Er is ook geen draagvlak voor. Integendeel, want er zijn conflicterende belangen, terwijl de UNESCO vraagt dat wat

wordt voorgedragen, een draagvlak moet hebben. Wij werken aan dat laatste. Zo kunnen wij voor de hele wereld een unieke bijdrage leveren. Wat het Amerikaanse kerkhof betreft, mijnheer Van Mechelen, moet ik zeggen dat het niet in het voorstel van de administratie zit. In Frankrijk zijn er grotere Amerikaanse kerkhoven dan bij ons. Wij kunnen dat nog eens bekijken, maar het zou mij sterk verbazen als in het Franse voorstel geen Amerikaanse kerkhoven zijn opgenomen. In elk geval: wij werken met een preselectie, en daarover moet nog volop worden overlegd.

De voorzitter: Bezorgt u ons de Franse lijst?

Minister Geert Bourgeois: Ik heb die niet. Zodra de preselectie formeel is bekrachtigd, kunnen wij die meedelen.

De heer Dirk Van Mechelen: Ik heb misschien een inschattingsfout gemaakt, want ik dacht dat de auteur van het artikel behoorde tot de kernwerkgroep die het dossier voorbereidde. Het kan dat dit ondertussen niet meer zo is.

Minister Geert Bourgeois: De administrateur-generaal stelt dat er een verschil is tussen het wetenschappelijk onderzoek en de beleidsvoorstellen. Het voorstel komt van de administratie. Het is zeer goed dat er wetenschappelijk onderzoek is gebeurd. Men somt dan de mogelijkheden op van wat men kan beschermen: hele frontzones, slagvelden, tot 600 vierkante kilometer. Nu is er een preselectie gemaakt. Dat is niet het resultaat van nattevingerwerk. De administratie heeft die gemaakt, steunend op de universele waarde van de herinneringscultus van de gesneuvelden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over inspraak van de lokale besturen in het onroerendergoedbeleid - 833 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Karin Brouwers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de kritiek van sommige Vlaamse centrumsteden op het onroerendergoedbeleid - 890 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Voorzitter, minister, collega's, in december 2013 besliste u om het architecturale erfgoed van de Leuvense Bondgenotenlaan als stadsgezicht en ook zeven woningen als monument te beschermen. De stad Leuven was hierover niet te spreken, en reageerde als door een wesp gestoken. De stad maakte op 22 januari 2014 bekend dat ze in de procedure van het openbaar onderzoek bezwaar aantekent tegen deze bescherming, én dat ze naar de Raad van State stapt voor een schorsingsprocedure ten gronde. De Leuvense burgemeester Tobback beweerde op voorhand niet op de hoogte te zijn geweest van deze beslissing, en klaagde vooral over een gebrek aan inspraak. Hij werd daarin gesteund door zijn Brugse, Mechelse en Gentse collega-burgemeesters.

In de pers verklaarde de woordvoerder van de minister dat er wel degelijk geregeld is overlegd tussen de administratie van de stad Leuven en die van onroerend erfgoed. Leuven zou zelfs herhaaldelijk naar de stand van zaken in het dossier hebben gevraagd. Het stadsbestuur deed nochtans enkele opmerkelijke uitspraken. De burgemeester van Leuven stelde: "Praktisch gezien zorgt de bescherming voor een feitelijke onteigening van de geviseerde panden. Een woning wordt immers waardeloos als men er alleen iets kan

veranderen met een zeldzame instemming.” Hij zei ook: “Als ze winnen, kunnen de Vlaamse erfgoedambtenaren hun boeken sluiten. Het moet ermee gedaan zijn dat men de Vlaamse steden en gemeenten als een dweil behandelt. Zolang ik kan, zal ik de almacht van de Vlaamse satraapjes blijven bevechten.” Carl Devlies, Leuvens schepen van Ruimtelijke Ordening, zei dat het gaat om “een beslissing die niet alleen de lokale expertise buitenspel plaatst, maar ook belet om een stedelijk erfgoedbeleid met aandacht voor duurzaamheid en klimaatneutraliteit te voeren.”

Een bescherming als stadsgezicht legt een aantal beperkingen op, maar heeft ook voordelen, want het geeft recht op onderhoudspremies of een fiscale aftrek bij werken. Voor verbouwingen aan de gebouwen in een beschermd stadsgezicht is er – mits wordt voldaan aan bepaalde voorwaarden – in premies voorzien. Een van de voorwaarden is echter dat de stad een herwaarderingsplan opstelt. De stad gaf op de informatievergadering van januari al aan dat niet te zullen doen, en laat zo volgens mij zelf de handelaars in de kou staan.

Ik wil u over deze heisa enkele vragen voorleggen. Wat is de precieze procedure voor de bescherming van een stadsgezicht? Is in de procedure in voorafgaand overleg met de lokale overheid voorzien? Is er voorafgaand aan de beslissing tot voorlopige bescherming met de stad Leuven overlegd? Kunt u enige duiding geven over de actie en de timing? Als er is overlegd: wat was de reactie van Leuven? Wat houdt de bescherming als stadsgezicht in dit geval in? Welke mogelijkheden zijn er voor de gebouwen die niet als monument zijn erkend? Kan men zomaar tijdens de procedure van het openbaar onderzoek bezwaar aantekenen bij de Raad van State? Wat houdt het bezwaar in dat de stad Leuven indiende? Wat is uw reactie hierop?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Voorzitter, minister, collega's, de afgelopen maanden lag het Vlaams erfgoedbeleid in de media weer onder vuur. Burgemeesters van verschillende centrumsteden, en niet enkel van Leuven, en de ene al subtieler dan de andere, namen grote woorden in de mond. Collega Eerlingen vermeldde er al enkele.

Ik distantieer mij uitdrukkelijk van de woordkeuze van mijn eigen burgervader, Louis Tobback, die uw ambtenaren vergeleek met satraapjes. Dat is er meer dan over. Maar het was toch wel duidelijk dat men in verschillende centrumsteden vragen stelt bij de houding en de beslissingen van zowel uzelf als die van uw diensten. Het ging dan onder meer over bescherming in de handelsstraten, maar ook over de energetische standpunten in gebouwen enzovoort. Het is zeker lovenswaardig om in het jaar waarin de herdenking van de Grote Oorlog start, een project zoals de Bondgenotenlaan onder de loep te nemen en na te gaan hoe de architectuur van na de oorlog op een of andere manier kan worden bestendigd.

Minister, op zich is het dus een lovenswaardig initiatief, maar de reacties waren toch ook wel heel duidelijk. U hebt toen in de kranten De Morgen en Het Laatste Nieuws van 21 januari – en ik zou graag weten of het klopt – het volgende laten optekenen: “Een bescherming als stads- en dorpsgezicht gaat enkel over gevels en daken.” De buitenkant dus. “Handelszaken die binnen het gebouw iets willen veranderen of willen uitbreiden, zouden dat kunnen blijven doen”. U zou ook de kritiek hebben weggewuifd met een verwijzing naar de onroerenderfgoedgemeenten. U weet dat de CD&V-fractie een groot voorstander is van de onroerenderfgoedgemeenten. Wij denken zelfs dat die nog meer hadden mogen kunnen doen dan men nu van plan is, maar dat is een andere discussie.

Ik was toch wat verbaasd toen ik uw antwoord las. Ik heb mijn oor eens te luisteren gelegd bij het stadsbestuur van Leuven, want zoals u weet, ben ik daar gemeenteraadslid. Het bleek toch niet te stroken met wat er op dat ogenblik, in januari, op het terrein gebeurde met een bepaald dossier. Voor stads- en dorpsgezichten bijvoorbeeld stopt men helemaal niet bij advisering over gevels en daken. Het ging bijvoorbeeld over de verbouwing van drie naast elkaar gelegen panden op de Bondgenotenlaan waarvan er een is opgenomen op de vastgestelde

inventaris en de andere twee in de beschrijving van het beschermingsdossier worden vermeld als zijnde ‘wederopbouwarchitectuur in een afgezwakte vorm’. Toch zou de bouwheer worden verplicht alle drie de panden te behouden, zowel de voorgevel als de structuur van het volume. Meer nog, op een overleg met uw ambtenaren werd gezegd dat nieuwbouw in het beschermde stadsgezicht van de Bondgenotenlaan zo goed als onmogelijk is. Zelfs op de achtergevels moet er ten minste een verdieping zichtbaar blijven enzovoort. Het gaat hier duidelijk over meer dan over daken en gevels.

Wij denken ook dat het wonen boven winkels in handelskernen moet worden gestimuleerd. Als men zegt dat panden afzonderlijk moeten worden beschouwd, dan gaat het niet alleen in tegen het principe dat handelaars graag over grote oppervlaktes beschikken en muren willen verwijderen, maar ook tegen de betrachting om het wonen boven winkels te stimuleren. Wonen boven winkels versterkt het stedelijk weefsel, maar handelspanden geven natuurlijk niet graag kostbare ruimte aan de gevel op. Daarom werkt men vaak met gemeenschappelijke toegangen. Zal dit nog kunnen, want het agentschap bestempelt dit als onwenselijk?

Minister, in het kernwinkelgebied waarvan de Bondgenotenlaan deel uitmaakt, mogen tuinen volledig worden bebouwd volgens een stedenbouwkundige verordening van de stad. Hoe zal men daarmee omgaan? Dat betekent immers dat men tegen de achtergevel aanbouwt. Kan dat dan nog? Beperkt het stadsgezicht zich tot de voorgevel? Volgens de interpretatie blijkbaar niet. Ik ben benieuwd naar uw antwoord.

Blijft u erbij dat een stads- en dorpsgezicht enkel betrekking heeft op daken en gevels, en zijn dat dan enkel gevels die zichtbaar zijn vanaf het openbaar domein, of ook achtergevels? Als dat uw standpunt is, zult u uw diensten ter zake ook zo instrueren? Kunt u de centrumsteden in het algemeen en de handelaars in het bijzonder tegemoetkomen, door duidelijk te maken dat u wonen boven winkels verder wilt steunen en dat uw diensten die aspecten niet zullen bemoeilijken? Bent u bereid die aspecten mee te nemen in de verdere beschermingsbesluiten?

Ook de toegankelijkheid kan een probleem zijn. Aan veel van die gevels zijn er nog trapjes naar boven. Dat is natuurlijk niet evident voor mensen die moeilijk te been zijn. Hoe zit het daarmee? Kunnen trappen aan de voorzijde worden verwijderd? Kan de vloerplaat worden verlaagd? Dat zijn misschien allemaal wat technische dingen, maar blijkbaar is er daarover discussie tussen uw ambtenaren en de mensen op het terrein in de stad.

Mevrouw Eerlingen verwees daarnet naar de herwaarderingsplannen. Misschien weet u dat niet uit het blote hoofd, maar ik wil u daarover iets vragen. Die plannen zijn nodig om die onderhoudssubsidies te krijgen, anders krijg je die niet in een stads- en dorpsgezicht. Een dergelijk herwaarderingsplan moet natuurlijk voor het hele stads- en dorpsgezicht worden opgesteld, neem ik aan. Het is zeer moeilijk om dat van al die handelaars of eigenaars te gaan afdwingen. Hoeveel van dergelijke herwaarderingsplannen zijn er zo in Vlaanderen in onze stads- en dorpsgezichten? Hoeveel daarvan zijn daadwerkelijk door steden en gemeenten opgesteld? Ik herinner me geen enkel herwaarderingsplan in de stad Leuven. Het zou kunnen dat er ergens een oud plan bestaat. We hebben diverse stads- en dorpsgezichten. Trouwens, vlakbij de Bondgenotenlaan zijn er een aantal. Ik geloof echter niet dat steden in Vlaanderen in het algemeen al veel werk hebben gemaakt van herwaarderingsplannen. Misschien kunt u daarover ook iets zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Minister, het gaat natuurlijk over meer dan de gevels en de daken. We zien dat de horeca steeds meer uitbreidt in straten waar er handelszaken zijn. Dat is ook nodig, in een weefsel met mooie winkelstraten. Als dat eenmaal een stads- of dorpsgezicht is, dan krijg je echter toch ook heel veel strenge, en meestal negatieve adviezen van de Vlaamse overheid. Er wordt bijvoorbeeld gesteld dat men geen luifel mag hangen. Ik vind dat absurd.

Ik wil ook ophouden. (*Opmerkingen van minister Geert Bourgeois*)

Kunt u niet luisteren? Ik zal nog dingen zeggen. *(Opmerkingen van minister Geert Bourgeois)*

Minister Geert Bourgeois: Ik mag zelfs niet, terwijl ik met één oor naar u luister, met mijn administratie overleggen. U kunt het ver drijven. Dit gaat wat te ver.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Minister, ik vraag gewoon dat u zou luisteren.

Minister Geert Bourgeois: Wilt u dat ik antwoord op uw vragen? Ik probeer dat altijd te doen, met alle vragen van alle leden. U stelt er één specifieke vraag bij. Ik overleg eventjes met de administrateur-generaal, die u niet had gehoord. Ik had uw vraag wél gehoord. U vindt dat beledigend. Oké, dan zal ik niet antwoorden. Stel uw vraag schriftelijk. Voorzitter, dan kan ik misschien meteen beginnen met het antwoord op de vragen van de vraagstellers.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Minister, excuseer, u bent hier, maar het is nog altijd de voorzitter die beslist of ik mijn vraag mag stellen of niet.

Minister Geert Bourgeois: Ik zal beslissen waarop ik antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem, u hebt twee minuten om uw vragen te stellen. Probeer af te ronden.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Minister, als men een terras met een luifel erboven wil zetten, dan weigert uw administratie dat vandaag altijd in een dorps- en stadsgezicht, en dat heeft enorme repercussies voor de mensen. Ik heb daarover al eens een schriftelijk antwoord gehad van u, maar ik ben het totaal niet eens met uw visie ter zake. Ik ben al gaan spreken in allerlei steden die werelderfgoed zijn, die stadsgezichten zijn, zoals Vilnius. Daar zegt men duidelijk dat een luifel iets is dat men met twee schroeven aan een muur kan bevestigen. Alles wat omkeerbaar is in een stads- en dorpsgezicht, zou moeten kunnen worden toegelaten. Ik vraag u dus dat de administratie met gezond verstand aanvragen zou beoordelen. Men mag geen luifel hangen, maar men mag wel losse parasols zetten. Voor de horeca, die het vandaag toch al heel moeilijk heeft, lijkt dat me enorm nefast. Als ze een tafel buiten zetten en het regent, is immers opeens heel het terras weg. Ik vraag daar van u nog eens extra aandacht voor.

Dan is er nog de sloop. U weet dat de rechtspraak stelt dat slopen niet kan als er sprake is van bescherming in een stadsgezicht. Is er daar vandaag al een oplossing voor? Zelfs als het gaat over kleine bijbouwsels, wordt gezegd dat slopen niet kan. Ik heb ook al een voorstel gedaan om dat aan te passen. Zolang dat niet is aangepast, moet u toch voorzichtig zijn met erkenningen van stads- en dorpsgezichten, want de impact is toch zeer groot.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, geachte leden, ik wil kort iets toevoegen aan wat mevrouw Brouwers vroeg over de herwaarderingsplannen. Ze leek ervan uit te gaan dat er nog niet zoveel van die plannen zijn, dat er nog maar weinig initiatieven zijn genomen door lokale overheden. Wel, ik heb daar eigenlijk bijzonder goede ervaringen mee. Ik vind dat een goed instrument. Ik denk dat er ondertussen al vrij veel zijn, waaronder een paar indrukwekkend grote. Dan denk ik aan De Panne. Ik denk natuurlijk ook aan de Concessiewijk in De Haan. Dat is het allergrootste, met 950 panden. Ik zeg dat er maar eens bij. Mevrouw Van Volcem pronkt graag met Brugge, en terecht, maar in dit geval kan ik dat ook eens doen met het herwaarderingsplan in mijn eigen gemeente.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, geachte leden, ik ben blij dat de heer Vandaele dat aanhaalt. Er zijn inderdaad heel veel positieve voorbeelden: De Panne, De Haan, maar ook de wijk Zurenborg en andere.

Ik betreur enigszins dat een dergelijk dossier in een soort verzuurde politieke sfeer wordt gebracht. Ik verwijs naar de uiteenzetting van mevrouw Van Volcem en naar de

onophoudelijke uitlatingen van de burgemeester van Leuven. Zelfs diens eigen schepen neemt afstand van die uitspraken. Op die manier creëert men een negatieve sfeer, die mensen opzet tegen wat in hun belang is, tegen wat hen zou moeten kunnen toelaten op een positieve manier om te gaan met erfgoed, om er trots op te zijn dat ze daar een winkel of een horecazaak of iets anders kunnen uitbaten. Op veel plaatsen is dat ook daadwerkelijk zo. Het gaat over een visitekaartje waardoor men in het centrum handel kan drijven en goede zaken kan realiseren.

Het Monumentendecreet zoals dat nu bestaat, voorziet niet in voorafgaand overleg met lokale overheden, maar sinds enkele jaren voeren we over thematische beschermingen telkens voorafgaand ambtelijk overleg met de lokale overheden. We doen dat ten eerste om de gemeente te informeren, en ten tweede om te anticiperen bij vergunningsaanvragen voor betrokken panden of sites. Elke bescherming start met een onderzoek van de erfgoedwaarden van het monument of van het geheel. Tijdens het onderzoek informeert mijn administratie de gemeente. Voor de evaluatie van het interieur van een monument brengt mijn administratie ook een plaatsbezoek en heeft de administratie dus contact met de eigenaars. Voor de bescherming van een stadsgezicht is een bezoek van het interieur niet relevant, aangezien de erfgoedwaarde van het interieur niet in beeld komt in het beschermingsdossier. De bescherming van een stadsgezicht verloopt volgens dezelfde procedure als die voor een monument. Ik ga daar nu niet op in. Ik neem aan dat dit hier genoegzaam bekend is.

Was er voorafgaand overleg met de stad Leuven? Op mijn expliciete vraag zijn de beschermingsvoorstellen van de Bondgenotenlaan besproken met de betrokken diensten van de stad Leuven. Dat ging aan de voorlopige beschermingen vooraf. Op 7 augustus 2012 werden de beschermingsvoorstellen voor de monumenten en het stadsgezicht toegelicht op het overleg tussen het agentschap Onroerend Erfgoed, Ruimte Vlaanderen en de dienst ruimtelijk beleid van de stad Leuven. Voor diegenen in Leuven die beweren dat er geen overleg was, heb ik hier het verslag bij me van dat driepartijenoverleg, opgesteld door de stedelijke diensten van Leuven. Daar is een expliciet verslag van gemaakt. Naast een historische schets van de wederopbouw werd toegelicht welke criteria bepalend waren bij de selectie van de monumenten en de afbakening van het stadsgezicht. Na de presentatie was er een consensus over de erfgoedwaarden van de vandaag voorlopig beschermde panden en het stadsgezicht. Het agentschap heeft geen reactie ontvangen van Leuven op dit beschermingsvoorstel.

Eind mei 2013 vond er overleg plaats tussen mijn administratie en de dienst ruimtelijk beleid van de stad Leuven, waarop onder meer het beheer van het toekomstige stadsgezicht Bondgenotenlaan werd besproken, en de eventuele opmaak van een herwaarderingsplan. Aansluitend daarbij vond op regelmatige basis dossiergebonden overleg plaats in functie van de advisering van vergunningsaanvragen voor panden op de Bondgenotenlaan. De stad Leuven informeerde regelmatig naar de stand van zaken van de bescherming, waarop het agentschap een stand van zaken van het dossier gaf. Ik heb mails tussen de diensten van de stad en de diensten van mijn administratie die dit bevestigen.

Ik ondertekende het voorlopige beschermingsbesluit op 7 november 2013. Op 21 november werd dit gemeld aan de erfgoedambtenaar van de stad Leuven. Omdat bij thematische beschermingen vaak veel eigenaars betrokken zijn, vroeg het agentschap gelijktijdig of er bij de stad Leuven interesse was voor een infovergadering waarop de context en de gevolgen van de bescherming zouden worden toegelicht aan eigenaars, betrokkenen en geïnteresseerden.

Het voorstel werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen op 29 november. Op 10 december meldde de erfgoedambtenaar dat de stad Leuven een infovergadering wilde organiseren voor de eigenaars. Een week later kreeg Onroerend Erfgoed officieel bevestiging dat de infovergadering zou plaatshebben op 8 januari 2014. Het agentschap lichtte de bescherming toe en focuste daarbij op de erfgoedwaarden die aan de basis liggen van de bescherming en de rechtsgevolgen van de bescherming.

Uit die chronologie blijkt dat de communicatie over de beschermingen van de Bondgenotenlaan teruggaat tot augustus 2012 en dat die niet eenmalig, niet toevallig of niet eenzijdig was. Tussen beide ambtelijke partijen bestond consensus over de erkenning van de erfgoedwaarden die aanleiding gaven tot de opmaak van de beschermingsdossiers en was er overleg in functie van toekomstig beheer. Het agentschap Onroerend Erfgoed en de staddiensten van Leuven hebben over deze beschermingen altijd in goede verstandhouding rond de tafel gezeten.

Tegen elk besluit kan men een verzoekschrift tot schorsing en/of vernietiging van een besluit indienen bij de Raad van State. De voorlopige bescherming van de Bondgenotenlaan is vervat in een besluit. Ook tegen het besluit voor de definitieve bescherming kan een verzoekschrift tot schorsing en/of vernietiging worden ingediend.

Mijn administratie heeft het verzoekschrift dat de stad Leuven indiende bij de Raad van State ontvangen. Het agentschap heeft een raadsman aangesteld, maar aangezien de procedure nog loopt, kan ik geen communicatie doen over de gebruikte argumenten.

Zoals elk recent beschermingsdossier bevat ook het dossier van de Bondgenotenlaan een rubriek 'Beheersdoelstellingen en toekomstvisie'. We hebben dat tijdens de laatste periode specifiek toegevoegd. Die rubriek beschrijft wat de bescherming beoogt. In dit geval is dat het optimale behoud van de waardevolle gevelwanden en volumes van de negentiende-eeuwse basisbebouwing en de twintigste-eeuwse wederopbouwpannen.

Het spreekt voor zich dat in een beschermd stadsgezicht het straatbeeld – het zicht vanop het openbaar domein – het uitgangspunt is voor toekomstig beheer. Niet het maximale, wel het optimale behoud van gevelwanden en volumes staat daarbij voorop. Ingrepen die een impact hebben op het wezenlijk aspect van de Bondgenotenlaan, moeten daarom afgewogen worden aan de erfgoedwaarden en de erfgoedelementen die in het dossier zijn opgenomen. Zo bepalen de beheersdoelstellingen dat bijzondere aandacht moet gaan naar onder meer de oorspronkelijke gevelordonnantie, geveldetailering, originele materialen en dakvolume.

De recente bebouwing die als storend ervaren wordt op de Bondgenotenlaan is specifiek in het dossier met vermelding van het kadastrummer opgenomen. Voor deze panden wordt gestreefd naar een betere inpassing in het straatsilhouet. Dit kan sloop en nieuwbouw betekenen. Dat Onroerend Erfgoed zich daarbij niet conservatief opstelt, zoals regelmatig beweerd wordt, bewijst de nieuwbouw voor Het Depot aan het iets verderop gelegen Martelarenplein dat in 1997 ook als stadsgezicht werd beschermd vanuit hetzelfde kader van de Eerste Wereldoorlog en de wederopbouw. Het agentschap stelde zich constructief op en dacht mee na over hoe de erfgoedwaarden en het nieuwbouwproject konden worden geïntegreerd.

Voor onderhoudswerken aan panden gelegen in een beschermd stadsgezicht bestaan financiële stimuli onder de vorm van belastingvermindering en onderhoudspremies, de laatste op voorwaarde dat er een goedgekeurd herwaarderingsplan is waarin een lange termijnvisie is uitgewerkt over de instandhouding of versterking van de belangrijkste erfgoedwaarden. Zo'n herwaarderingsplan kan onder leiding van de lokale overheid worden opgemaakt, maar dat hoeft niet onder leiding van de overheid te zijn. Ook een handelsvereniging kan daartoe bijvoorbeeld het initiatief nemen en dit kan evenzeer tot die subsidies leiden. Zoals de heer Vandaele zegt, we hebben daar heel goede ervaringen mee. Mensen zijn daar enthousiast voor in Zurenborg, in De Haan, in De Panne, op de plaatsen waar dit gebeurt. Ik heb begrepen dat de burgemeester van Leuven zegt dat hij geen herwaarderingsplan maakt. Oké, dan kan die handelsvereniging dat nog altijd doen. Ik geef dat mee en uiteraard staat de administratie ter beschikking om daarbij behulpzaam te zijn, om te zeggen hoe het allemaal kan worden aangepakt.

De beheersdoelstellingen focussen op het buitenaspect van de panden aan de Bondgenotenlaan. Maar een huis is meer dan een gevel alleen. Een gevel toont een achterliggende, van op straat

onzichtbare structuur, soms zelfs de planindeling. Daarom worden in beschermde stads- of dorpsgezichten ook structurele ingrepen met effect op de gevel mee afgewogen bij advisering, om te vermijden dat we ons herleiden tot wat men ‘façadisme’ noemt. Zodra de bescherming er is, staat de administratie open voor dialoog daarover.

Ik kom nu tot het beleid in verband met wonen boven winkels, en tot het handelsbeleid. Het bovenwinkelwonen in kernwinkelgebied kwam op de infoavond tijdens de vragenronde ter sprake. Het agentschap steunt het initiatief van de stad Leuven om het bovenwinkelwonen te stimuleren. Een beschermd pand heeft meer baat bij bewoning dan bij leegstand. Dit werd op de infovergadering expliciet gezegd.

De voorschriften die de stad Leuven aan het bovenwinkelwonen en het kernwinkelgebied koppelt, zijn meegenomen in de afweging die voorafging aan de afbakening van het stadsgezicht en in de opmaak van de beheersdoelstellingen. Ik citeer uit het inhoudelijke dossier: “ Omwille van het door de stad Leuven afgebakende ‘kernwinkelgebied’ dat in de belangrijkste handelsstraten bebouwing voor commerciële doeleinden toestaat van één (gelijkvloerse) bouwlaag over het volledige perceel, werd geopteerd om niet het volledige perceel, maar enkel de bebouwing op te nemen in de afbakening van het stadsgezicht.”

De beschermingsvoorschriften zijn niet in strijd met de stedelijke verordeningen in het kernwinkelgebied. Een uitvoering van het Leuvense beleid rond bovenwinkelwonen zal dus niet worden verhinderd door de bescherming. Integendeel, het agentschap Onroerend Erfgoed zal net ijveren voor het in gebruik houden of het opnieuw in gebruik nemen van woonruimte boven een handelsgelijkvloers. Gebruik van het volledige pand biedt een grotere garantie voor het behoud van de erfgoedwaarden. Ook dat werd expliciet meegegeven op de infovergadering. Uiteraard wordt wel gevraagd om bij ingrepen rekening te houden met de erfgoedwaarden.

Naar aanleiding van opmerkingen die mijn administratie ontvangt in het kader van de beschermingsprocedure, kunnen de beheersdoelstellingen in het dossier verder worden gespecificeerd. Het openbaar onderzoek dient wel ergens voor natuurlijk. Mensen kunnen hun opmerkingen maken en hun plannen bekendmaken. Zodra de bescherming er is, kunnen we de beheersdoelstellingen aanpassen aan de hand van de opmerkingen en rekening houden met sommige wensen. De deur van de administratie staat open, zodra de bescherming en de definitieve beheersdoelstellingen er zijn, om dan individueel met elke eigenaar in dialoog te gaan, niet om te zeggen: dien maar een dossier in, en we bekijken dat dan wel eens, maar om overleg te plegen en oplossingsgericht te werken. Als men op het terrein vaststelt dat dat niet gebeurt, signaleer mij dat dan. Ook de administrateur-generaal maakt er werk van dat er over heel Vlaanderen coöperatief en oplossingsgericht wordt opgetreden.

De opmerkingen en bezwaren kunnen resulteren in wijzigingen in het dossier. Ik wil echter niet vooruitlopen op de analyse van de bezwaren, opmerkingen en adviezen en wacht de procedures en het antwoord van mijn administratie af.

Wat is de reactie van de minister? Ik heb die al gegeven in het begin. Het levend houden van de herinnering aan de Grote Brand van 25 en 26 augustus 1914, het leed en de verliezen die ermee gepaard gingen en de erkenning van de historische waarde van de wederopbouw en haar architectuur in Leuven, zouden de inzet moeten zijn van een breed maatschappelijk debat, niet de politisering van dit beschermingsdossier. Stad en gewest zouden hier bondgenoten – als ik die naam mag gebruiken – moeten zijn op dezelfde laan om samen te zoeken naar oplossingen voor een hedendaagse invulling met behoud van de aanwezige erfgoedwaarden.

Zoals ik al zei, de niet-waardevolle panden zijn ook aangeduid. Er is een voorbeeld van een depot met een moderne wederinvulling in een stadsgezicht. We vragen niets liever dan dat er een wederinvulling komt van de gebouwen die geen waarde hebben, die uiteraard wordt afgesproken. Dit kan, er is een moderne architectuur die daar volledig kan worden ingepast,

zeven items zijn voorgedragen voor bescherming. Ook daar zullen beheersdoelstellingen zijn, ook daar zal worden geluisterd naar de eigenaars, ook daar kan bij latere werken worden gesproken met de eigenaars.

Vooraf een sfeer creëren dat niets mogelijk zal zijn, terwijl met die bescherming net wordt beoogd een goede samenwerking te hebben met de bewoners en handelaars om die laan te hervaloriseren waar het kan, is natuurlijk nefast. Een winkelstraat in zo'n historisch kader kan niet alleen een erfgoedtroef en een toeristische troef zijn, maar ook een commerciële troef. In Amsterdam en Antwerpen heb je panden waarin winkels gehuisvest zijn, waar alleen nog maar een plaat aan de muur hangt. Daar zit een winkel achter, waar mensen trots op zijn dat het om een beschermd pand gaat. Dat kun je op alle mogelijke manieren uitspelen, je moet het omkeren tot een troef en uitspelen tegenover buitenwinkels.

Dit is een ander kader, een moderne beleving, wat toch aan de orde is. Lees het artikel in de krant van gisteren over het achteruitgaan van de handel. Handelaars moeten zich meer concentreren op een beleving. Waar kun je meer beleving hebben dan precies in een historisch pand of een beschermd stadsgezicht? Dit zou een aanleiding moeten zijn – ik hoop dat de dialoog die nu wordt gevoerd, daartoe leidt – voor de handelaars om daar met ons mee werk van te maken, om te zeggen: dit is een historische laan die bescherming verdient, die wederopgebouwd is op een prachtige manier, jammer genoeg op enkele plaatsen verminkt. Laten we wat kan worden gevaloriseerd, samen met de eigenaars valoriseren. Wij zullen daar volop aan meewerken.

Dat zijn de instructies die aan de administratie zijn gegeven. We gaan nu de beheersdoelstellingen aftoetsen aan alle adviezen, opmerkingen, bezwaren die binnenkomen, maar daarmee is het nog niet af. Zodra er bescherming is, is er dialoog mogelijk en wordt er gepraat tussen administratie en eigenaars en wordt er niet eenzijdig gewerkt aan de hand van een dossier dat wordt afgewezen of goedgekeurd.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, u zei dat er verschillende keren overleg is geweest. Ik denk dat het om een intern communicatieprobleem gaat of een selectief geheugen van de burgemeester van Leuven in dit dossier. Uit uw antwoord leid ik af dat het overleg goed is gepleegd. Die uitspraken over de ambtenaren en de manier van werken zijn totaal ongepast. Dit kan eigenlijk niet.

Zoals u terecht aanhaalt, is het draagvlak heel belangrijk. Door heel die heisa en door dit op te kloppen en onrust te stoken, wordt dat draagvlak onderuit gehaald. Ik hoop dat dat nu opnieuw kan worden opgebouwd. Het kan inderdaad een win-winsituatie zijn: toerisme is voor Leuven als kunststad een belangrijk element. Die straat en het hele historische stadscentrum kunnen een meerwaarde betekenen. Ook het winkelen wordt veel aantrekkelijker in een historische stadskern. Dat geeft echt een meerwaarde. Dat wordt een beetje onderschat. Als die gebouwen zouden worden afgebroken en er nieuwbouw komt, zonder rekening te houden met de hele omgeving, dan zou dat heel erg jammer zijn. Dan zou er iets verloren gaan.

Ik hoop dat de dialoog op een serene manier kan worden voortgezet, dat het dossier in verder overleg kan worden afgewerkt en dat er kan worden gewerkt aan het bereiken van de beheersdoelstellingen. Is er nog verder overleg gepland met de stad om dit dossier nog enigszins recht te trekken, om de wrevel die er duidelijk is, af te zwakken en er een positieve wending aan te proberen geven? Dit kan een mooi dossier zijn, alleen is het helemaal verzuurd door het debat.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Hoewel ik in Leuven deel uitmaak van de meerderheid, heb ik enkele maanden geleden, toen de heisa volop aan de

gang was, het plan opgevat een persbericht op te stellen om u te steunen. (*Opmerkingen van minister Geert Bourgeois*)

Ik probeer mijn werk goed te doen en ik heb me dan ook eerst wat nader geïnformeerd. Het concrete geval dat ik net heb beschreven, baart me zorgen. Dat is ook de reden waarom ik een vraag om uitleg heb ingediend. Ik ben namelijk niet voor de volle 100 procent gerustgesteld.

Volgens u is een huis meer dan een gevel. Ook structurele ingrepen aan de binnenkant die een effect op de gevel hebben, moeten we vermijden. Het is me niet helemaal duidelijk wat dat precies inhoudt. Ik kan begrijpen dat schepenen en ambtenaren van een stad die dossiers mee moeten beoordelen en die met uw administratie in overleg treden, hier moeite mee hebben.

Ik ben gedeeltelijk gerustgesteld. U hoopt er, samen met de handelaars, het beste van te kunnen maken. Dat is natuurlijk niet mogelijk met de ingesteldheid dat de binnenmuren tussen panden niet mogen worden afgebroken omdat dat een structureel effect op het volume heeft. U vindt dat dat om een of andere reden niet kan. Handelszaken worden echter steeds groter. Het is voor een, twee of drie winkelbedienden moeilijk alles in het oog te houden indien tussen de panden muren met kleine deuren erin moeten blijven staan. Ik hoop dat u dat niet wilt eisen omdat mensen van buitenaf zouden kunnen zien dat de muren zijn doorbroken. Wat zou u anders nog kunnen uitvinden?

Ik ben nog niet voor de volle 100 procent gerustgesteld. Ik hoop, net als mevrouw Eerlingen, dat verder overleg zal worden gepleegd. Dat overleg moet ten aanzien van de handel positief verlopen. We moeten handel mogelijk maken. Ook het wonen boven winkels waar buitendeuren bij horen, speelt een rol. Ik ben niet gerustgesteld dat de zaken in de toekomst niet zullen worden vertraagd in een van de belangrijkste handelskernen van Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Volgens mij heb ik aangetoond dat er zeer veel overleg met de stad is gepleegd. Ik kan er niets aan doen dat de burgemeester heeft verklaard dat het niet om hem gaat. Ik moet na overleg met mijn administratie of met mijn kabinet ook niet beweren dat het niet om mij gaat. Er is verschillende malen overleg gepleegd. Er zijn mails uitgewisseld en verslagen van vergaderingen opgesteld. Het dossier is op de agenda van het college van burgemeester en schepenen geplaatst. Mijn deur staat nog steeds open voor overleg met het stadsbestuur.

Het stadsbestuur kan natuurlijk bezwaar indienen. De stad Leuven heeft me trouwens ook gedagvaard en is naar de Raad van State gestapt. De bal ligt in het kamp van het stadsbestuur. Mijn deur staat nog steeds open indien het stadsbestuur me zou willen spreken. Ik ben niet rancuneus. Ik wil daar gerust over praten.

Ik kan op voorhand niet zeggen welke structurele ingrepen in een pand een effect op de gevel kunnen hebben. Ik geef even een voorbeeld. Als er dwars voor de ramen in een gevel een nieuwe tussenverdieping wordt aangebracht, kan dat een effect hebben.

De beheersdoelstellingen gaan uit van de nota die het stadsbestuur heeft opgesteld. Die nota over het kernwinkelgebied is in de beheersdoelstellingen opgenomen. Nu kan iedereen, inclusief eigenaars, zijn opmerkingen formuleren.

Ik kan enkel herhalen dat ik niet op de zaken kan vooruitlopen. Het is misschien mogelijk dat twee of drie panden worden samengevoegd, maar dit zal individueel moeten worden besproken. Als er geen negatief effect op het stadsgezicht is, is de vraag waarom iedereen zich niet coöperatief zou opstellen.

Het omgekeerde is ook van tel. Het is niet evident te proberen mensen in winkelomgevingen te laten wonen. Dat is een probleem in alle stedelijke kerngebieden, en dat geldt niet enkel voor beschermde panden. Hoe kunnen we erin slagen nog mensen op die bovenverdiepingen te laten wonen? Het is een mooie doelstelling, maar het lukt niet altijd. Ook daar werken we aan. Deze optie is in de doelstellingen opgenomen.

De beheersdoelstellingen zijn niet definitief. Ze zijn bekendgemaakt. Ik vraag iedereen met aandrang ze te bekijken en suggesties in verband met toevoegingen of wijzigingen te doen. Daarna volgt de bescherming. Nadien is opnieuw overleg over elk individueel dossier mogelijk.

We doen een aanbod. Ik besef echter dat we met een handicap vertrekken. Er is vooraf een zeer negatieve sfeer geschapen. Het is niet evident dit weer om te keren. De mensen zijn nu wantrouwig. Ze denken dat er niet met het stadsbestuur is gepraat, dat niets nog mogelijk zal zijn. Ze denken dat er geen herwaarderingsgebied komt.

Ik ken burgemeesters en stadsbesturen die heel positief met erfgoed omgaan. Zij spelen erfgoed als een troef uit. Eigenlijk zou hier een win-win-winsituatie moeten kunnen ontstaan, met voordelen voor het erfgoed, voor de stad en voor de handelaars en de bewoners. Dit is helaas niet het geval.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, ik wil toch even ingaan op het voorbeeld van de tussenverdieping. Voor mij is dat geen enkel probleem. Ik verwijs naar de Grote Markt in Leuven, een ander stadsgezicht. Ik kan daar zo met u een café binnenstappen – café Notre Dame om geen namen te noemen – waar een dergelijke tussenverdieping is aangebracht. Dat café ligt ook in een stadsgezicht. Er worden steeds argumenten gezocht om het de handel en de horeca een beetje moeilijk te maken. Mensen hebben plannen met hun zaak en dromen over de inrichting. Vervolgens levert uw administratie dergelijke instructies af. Ik vrees dat we nog niet aan het eind van ons Latijn zijn.

Over het voorafgaand overleg heb ik zelfs niet gesproken. Mij gaat het vooral om overleg dat ambtenaren met een oplossingsgerichte attitude moeten voeren in verband met toekomstige vergunningsaanvragen die betrekking hebben op een stadsgezicht. Ik heb het hier niet enkel over Leuven.

Minister, ik blijf in elk geval enigszins ongerust. Nu u een voorbeeld hebt gegeven, ben ik zelfs nog ongeruster.

De voorzitter: Ik stel voor dat het overleg wordt voortgezet in het stadhuis of in café Notre Dame op de Grote Markt van Leuven. *(Gelach)*

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de renovatie van de Bourslaschouwburg in Antwerpen - 1101 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, hartelijk dank voor de gastvrijheid van deze commissie. Ik ben natuurlijk geen vast lid.

Minister, over dit onderwerp zijn twee vragen om uitleg ingediend, eentje door de eerbiedwaardige heer Martens en eentje door mezelf. Die vragen om uitleg zijn tot twee verschillende ministers gericht. Ik heb in een ver verleden van professor Dierickx, de broer van wijlen Ludo Dierickx, geleerd dat de Vlaamse Regering één en ondeelbaar is. De Vlaamse Regering spreekt als één persoon. Ik vind het dan ook raar dat twee verschillende

ministers deze vragen om uitleg zullen beantwoorden. Ik zou graag wat meer uitleg krijgen over wat de Vlaamse Regering ertoe heeft gebracht beide vragen om uitleg los te koppelen en door twee ministers te laten beantwoorden.

Mijn vraag om uitleg gaat over een icoon van het Antwerps erfgoed, namelijk de Bourlaschouwburg. Toneelhuis, dat daar nu is gevestigd, is al heel lang bezig met plannen om de Bourlaschouwburg te renoveren. Daar is niets mis mee. Toneelhuis voert al redelijk lang onderhandelingen met de stad Antwerpen over hoe een en het ander moet verlopen.

Aangezien niet alles de tand des tijds doorstaat, is dit een goede zaak. Toneelhuis gaat echter enigszins bruusk te werk. De Bourlaschouwburg en alles wat zich in het gebouw bevindt, heeft immers een redelijk grote erfgoedwaarde. Ik heb vernomen dat de 19e-eeuwse machinerie aan het podium zelf op de lijst van ‘The 7 Most Endangered’ erfgoedstukken is terechtgekomen. Die lijst wordt opgesteld door de Europese erfgoedorganisatie Europa Nostra, die hiermee de nodige aandacht vraagt voor het plan om de machinerie volledig te verwijderen en te vernielen. In feite is het die machinerie die de Bourlaschouwburg enigszins uniek maakt. Volgens mij zijn niet veel theaters meer in het bezit van machinerie die in 1834 is gemaakt.

Het feit dat de machinerie een bedreigd stuk erfgoed is, maakt blijkbaar niet veel indruk op de mensen die nu gehuisvest zijn in de Bourlaschouwburg, namelijk Toneelhuis. Ze zeggen dat de machinerie niet meer te renoveren is, dat die toch niet meer zal worden gebruikt en eruit moet. Ze willen er een modern theater van maken, een 21e-eeuws theater. Ik vind dat spijtig, want wat onder het podium zit, is redelijk uniek.

Minister, vandaar mijn vragen. Wat is eigenlijk het statuut van de houten machinerie van de Bourlaschouwburg? Is die beschermd? Wat is uw standpunt? U hebt een heel groot hart voor erfgoed, ik vermoed ook voor het stuk erfgoed dat zich onder het podium van de Bourlaschouwburg bevindt. Is er een mogelijkheid om de machinerie alsnog te beschermen indien die niet beschermd is? Wat zijn de mogelijkheden ter zake? Bent u bereid om maatregelen te nemen om dat toch wel uniek stukje erfgoed, dat weliswaar aan het zicht van de bezoekers onttrokken is, te behouden? Gelukkig heb ik ooit de kans gehad om het eens te mogen aanschouwen. Het is indrukwekkend. Hebt u de intentie om maatregelen te treffen om het te behouden?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, mijnheer Wienen, ik heb al gecoördineerde antwoorden gegeven op de schriftelijke vragen van de heer Van Mechelen van 14 januari 2013 en 30 augustus 2013. Het historisch theatermechanisme is vast verbonden met het gebouw. Bourla ontwierp het dakspant ingenieus zodat het één geheel uitmaakt met het theatermechanisme. Aangezien de Bourlaschouwburg beschermd werd bij het KB van 25 maart 1938 en het theatermechanisme hier een wezenlijk deel van vormt, maakt het theatermechanisme integraal deel uit van de bescherming.

U had het over de nominatie van Europa Nostra. Het gaat om een shortlist van elf erfgoedsites die genomineerd zijn voor de lijst van ‘The 7 Most Endangered’. Dat betekent nog niet dat de Bourlaschouwburg daadwerkelijk zal worden genomineerd en deel zal uitmaken van ‘The 7 Most Endangered’.

Laat mij ook toe te zeggen dat ik verrast ben dat de Bourlaschouwburg toegevoegd werd aan deze shortlist. Ik ben dit om een aantal redenen. De theatermachinerie maakt, zoals gezegd, deel uit van de als monument beschermde schouwburg en kan dus niet zomaar afgebroken of ontmanteld worden zonder gunstig advies van het Agentschap Onroerend Erfgoed. De bedreiging is naar mijn aanvoelen evenmin actueel. Er is geen enkele vraag binnengekomen vanwege de eigenaar van de schouwburg, de stad Antwerpen, om dit mechanisme te verwijderen of te ontmantelen door middel van een machtigingsaanvraag, hetzij door middel van een stedenbouwkundige vergunning.

De gevreesde bedreiging is momenteel dus niet aan de orde. Dat blijkt ook uit het advies van het Agentschap Onroerend Erfgoed op de reeds uitgevoerde haalbaarheidsstudie van 23 april 2013. Ik citeer daaruit: “Het grondig verbouwen/verwijderen van het theatermechanisme en/of van de zaal kan niet toegestaan worden wegens de wettelijke bescherming omwille van de monumentwaarde.” Dat standpunt werd ook bevestigd in het gecoördineerde antwoord op de schriftelijke vraag van 14 januari 2013 van de heer Van Mechelen. Ik citeer: “De verwijdering van het mechanisme en de grondige aanpassing van de zaal zijn echter in strijd met de erfgoedwaarden die aan de basis lagen van de bescherming en zijn daarom geen optie in de modernisering van de schouwburg”.

Indien Antwerpen de Bourlaschouwburg wenst aan te passen aan de noden van het hedendaags theater, zit er niks anders op dan een oplossing te vinden waarbij de erfgoedwaarden, en inzonderheid het theatermechanisme, in hun huidige staat behouden kunnen blijven. De uitgevoerde haalbaarheidsstudie zal dan dus moeten worden herbekeken.

Ik heb er vertrouwen in dat op korte of middellange termijn een technische oplossing zal worden aangereikt. Er zijn al diverse initiatieven genomen. Zo organiseert de International Organization of Scenographers, Theatre Architects and Technicians (OISTAT) naar aanleiding van het probleem in de Bourla, van 13 tot 15 juni een internationale conferentie in Antwerpen onder de titel ‘Wood and Canvas in the Modern World’. De conferentie beoogt onder andere het stimuleren van onderzoek naar hedendaagse technische middelen om aanwezige historische theatertechnieken te ondersteunen en het gebruik ervan waar nodig te vergemakkelijken, en het voorstellen van oplossingen voor de opgeworpen problematiek inherent aan theaters met resterende historische theatertechnieken en de aanwezigheid van een hellende toneelvloer.

Indien de Bourlaschouwburg toch zou worden toegevoegd aan het programma ‘The 7 Most Endangered’, betekent dit dat Antwerpen eveneens een beroep zal kunnen doen op de expertise van Europa Nostra en haar partners. Dat zou moeten resulteren in een Rescue Action Plan waarbij een alternatieve oplossing voor de Bourlaschouwburg zal worden aangereikt.

Mijn administratie heeft in haar advies op de haalbaarheidsstudie door de dienst Patrimoniumonderhoud van de stad Antwerpen uitdrukkelijk gevraagd om het voorstel te herbekijken zodat het oorspronkelijke theatermechanisme bewaard kan blijven. Ik stel in elk geval de expertise van mijn agentschap ter beschikking van de stad om tot een gedragen oplossing te komen waarbij beide bezorgdheden, met name de erfgoedwaarde van de Bourlaschouwburg en de noden van het hedendaags theater, met elkaar kunnen worden verzoend.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, minister, ik dank u voor het antwoord. Het is een heel geruststellend antwoord. Ik wist ook wel af van de vragen van de heer Van Mechelen van enige maanden geleden, maar de uitspraken in de pers van de verantwoordelijken van onder meer Toneelhuis hebben mij toch enigszins verontrust. In de media werd werkelijk gezegd: “dat ding moet eruit, dat ding moet weg, het is toch niet te renoveren, we kunnen het toch niet meer gebruiken, we maken er dus een kruis over”. Dat was de insteek voor mijn vraag aan u. Ik wilde weten of u nog altijd kon bevestigen wat u destijds op de schriftelijke vragen van de heer Van Mechelen hebt geantwoord. U hebt dat nu gedaan en dat is heel belangrijk voor de erfgoedwaarde.

Ik vind het nog altijd een schitterend icoon in Antwerpen. De erfgoedwaarde van de Bourlaschouwburg is erg groot, zowel wat betreft de buitenkant, als de binnenkant, als het niet-zichtbare gedeelte in de schouwburg. Ik ben dus heel tevreden met uw antwoord.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer Wienen, ik deel het enthousiasme dat u tentoonspreidt, dat zult u gemerkt hebben. Ik neem aan dat u mijn doelstellingen ondersteunt om te bekijken of we met het behoud van dat erfgoed kunnen komen tot een hedendaagse invulling voor Toneelhuis. Ik hoop dat de conferentie van OISTAT in juni, die specifiek daarover gaat – want er bestaan nog dergelijke historische constructies –, mogelijke oplossingen aanreikt om beide te combineren. Wat is er immers mooier dan toneel te kunnen blijven brengen in dat historische kader?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■